

Leta 1875. je Starozagorjance bil izmodroval, da se z vstajo nič ne opravi in se torej niso upirali. Vsled tega so jih Turki pustili pri miru.

Hudo jih je pa zadela rusko-turška vojna. General Gurko je v sredi julija 1877. leta pri Hainkeju šel čez Balkan in je dne 22. julija prišel v Staro Zagoro in je poslal svoje konjike do železnice pri Haskeju. Reuf-paša se je pa ustavil v Novi Zagori. Drugi voj so pa Turki hitro sestavili v Drinopolji in poslali pod poveljstvom Solejmana-paše po jamboljski železnici na bojišče. Rusi so bili naredili veliko napako, da niso razdrli jamboljske železnice, da bi se Turki ne mogli tako hitro zbirati. Da bi zabranil zbiranje Turkov, je Gurko pri Novi Zagori začel boj 29. julija in tudi res zmagal, ali kmalu se je vendar moral umakniti nazaj čez Balkan, ko so se zbrale premočne turške sile.

V Novi Zagori je tedaj bil vojvoda Nikolaj Maksimilijanovič Leuchtenberški s kakimi 3600 možmi, mej njimi štiri družine bolgarskih prostovoljcev pod poveljstvom generala Skoljetova.

V prvi bitvi pri Novi Zagori so te vojne sile hotele podpirati generala Gurka, ali so pri džuraulskem gozdu zadele na močne turške oddelke. Ko je pa bila druga bitva pri Novi Zagori, so pa Turki začeli boj tudi pri Stari Zagori. Že zjutraj zgodaj se je začel zunaj na polji boj mej čerkeskimi konjiki in bolgarskimi prostovoljci. Dobro so se držali ves dan. Ko se je naredila noč, se je žarilo po nebu, kajti gorele so vse vasi v nižavi skoro do mesta. Kmetje so v velikih tropih zdihujoč proti severu bežali v gore. Drugi dan se je začel že ob osmih boj. Na vzhodni strani mesta je imel oddelek bolgarskih prostovoljcev že hud boj. Pal je podpolkovnik Kalitin in več družih častnikov. O poludne je bila bitva izgubljena. Le po ulicah je še razsajal boj mej vozovi in lesovjem, katerega so bili navlekli. Popoludne so pa mestni Mohamedanci, ki so do sedaj mirovali, začeli streljati na umikajoče se Ruse in Bolgare. Čerkesi so jeli požigati in zvečer je bilo vse mesto v ognji. Rusi so z beguni se hitro pomikali proti Srednji Gori. Prenočevali so že onostran Srednje Gore pri Tudžih toplicah. Od 2200 mož pešcev jih je 800 bilo mrtvih in ranjenih. Tretja bolgarska družina je bila skoro popolnoma pokončana. Od 12 častnikov ostala sta samo dva. Ti boji so pomenljivi za bolgarsko zgodovino. Prvi pot so se bile bolgarske čete in odlikovale so se s hrabrostjo.

Vsakdo se je rešil s tem, kar je imel pri sebi. Kdor je kaj še zbiral in se obotavljal, bil je izgubljen. Nikdo ni več slišal o njem. Čerkezi Arnavti in drugi turški vojaki so neusmiljeni pobijali. Ogenj se je tudi hitro širil in uničeval. Več rodbin je popolnoma zginilo. Moški so bili pobiti, ženske in otroke so pa kot vjetnike odpeljali seboj v Plovdiv in Drinopolje, ali pa celo v Malo Azijo.

Ravno tako ali pa še huje je bilo po vaseh. Nad sto vasij je bilo požganih. Za zabavo so Turki pri cerkvah rušili slikarije z zidov, zlasti izpraskavali oči.

Več mesecev so potem Turki gospodarili na razvalinah starozagorskih. V začetku leta 1878. so Rusi zopet prišli čez Balkan in so našli vso pokrajino prazno. Turki so bežali, bolgarski beguni se pa še niso povrnili. Polagoma so se povračevali Bolgari v svoja razrušena domovja. Iz maščevanja so tudi zapalili marsikako izpraznjeno turško vas. Stara Zagora se je zopet oživela ali mnogo sedanjih prebivalcev se je priselilo od drugod.

Kar je pa starejših domačinov, se pa tožno spominjajo strašnih dnij in svojim sinovom pripovedujejo, s kolikim trpljenjem je kupljeno osvobojenje Bolgarije.

Poučni in zabavni drobiž.

Samomori. Po opazovanji so gostejši samomori pri civilizovanih narodih nego pri necivilizovanih. Kaj redko se sam kdo umori od prebivalcev po gorah ali po močvirjih, pogosti so pa samomori ob velikih rekah. Mej velikimi evropskimi narodi so samomori najpogostejši pri Nemcih, najredkejši pri Slovanih. Francozi so v tem oziru drugi, Angleži pa tretji na vrsti.

Prebivalstvo mest. Na svetu je 232 mest, ki imajo nad 100.000 prebivalcev. Nad milijon ljudij ima štirinajst mest in sicer London 5 6, Pariz 2 3, Berlin 1 6, Novi Jork 1 6, Peking 1 6, Kanton 1 6. Tokio 1 4, Dunaj 1 2, Čikago 1 5 in dr., potem pa imaje Filadelfija in štiri kitajska mesta po 1 milijon prebivalcev.

Električna peč. Francoski učenjak Moisson je izumil električno peč, v katero se doseže 3000° vročine. To svojo peč je kazal v francoski akademiji. Moisson misli, da iznajdba njegova velikega pomena za znanost pa tudi za obrtnijo. Posebno kovinski okisi se bodo pri taki vročini lahko razkrojili in se dobile čiste kovine. Hitro je dobil iz neke rudnine kalcin uranij, ki jo jako redka kovina in se posebno težko dobiva. To kovino sedaj ta učenjak preiskuje, in se je že prepričal, da neka njena spojina z ogljikom gori na prostem zraku in ima belo luč. Tudi krom je Moisson hitro dobil v svoji novi peči iz neke rude. Nova iznajdba utegne napraviti velik prevrat v metalurgiji. Tako utegne biti velike važnosti za dobivanje aluminija. Pridobitev, ki kaže ne bode draga, ako bi se za gonjenje elektrodinamičnih strojev porabila naravna vodna sila.

Novice.

Deželni zbor.

Prošnja nadučitelja Jož. Bozja na Blokah za zvišanje plače ali osobno doklado predloži se c. kr. dež. šol. svetu v primerno rešitev. Prošnja posestnikov v Bušnji vasi, občine Suhor, za podporo za napravo vodnjakov izroči se dež. odboru; istotako prošnja občin Črnomelj, Petrovas, Kot in Semič za napravo vodovoda. Županstvu v Ribnici dovoli se za napravo vodovoda podpora 5000 gld. Županstvu na Vrhniki dovolilo se je v isti namen 3000 gld. Posl. Lenarčič je sicer predlagal 5000 gld., a njegov predlog se ni vsprejel. Prošnja županstev v Št. Vidu in Podragi za podporo za napravo dveh kalov na Nanosu izroči se dež. odboru v rešitev. Županstvu v Kočevji dovoli se za napravo vodovoda podpora 6000 gld. Poslanec Lenarčič poroča v imenu upravnega odseka glede naprave trtnic za požlahtnene ameriške trte. Poročevalec predlaga v imenu upravnega odseka, da naj dež. odbor to vprašanje še temeljito pretresa in v prihodnjem zasedanji o vspehu poroča; za posebne poskuse se dovoli 1000 gld. Posl. Pfeifer pred-